

II RIIGIKOGU

2. istungjärk. **Protokoll nr. 56 (36).** 1923. a.

Sisu: 1. Päewakorra wastuwõtmine. — 2. Teadaandmine terwitustelegrammi kohta. — 3. Teadaandmine komisjonidesse antud seaduseelnõude kohta. — 4. Eesti-Daani wahelise tööstuslikkude leiduste, joonistuste ja mudelite kaitse kokkuleppe kinnitamise seadus — II lugemisel. Wastu wõetud. — 5. Eesti-Daani wahelise kauba- ja tööstusmärkide kaitse kokkuleppe kinnitamise seadus — II lugemisel. Wastu wõetud. — 6. Eesti-Luksemburgi wahelise kauba- ja tööstusmärkide deklaratsiooni kinnitamise seadus — II lugemisel. Wastu wõetud. — 7. Riigiasutuste 1923 a. krediitide sulgumise seadus — II lugemisel. Wastu wõetud. — 8. Eelkrediitide awamise ja tarwitamise seadus — II lugemisel. Wastu wõetud. — 9. Napside ja likööride walmistamise ja müügi-seaduse muutmise seadus — II lugemisel. Wastu wõetud. — 10. Walla omawalitsuste 1923 a. puudujääkide katmise seadus — II lugemisel. Wastu wõetud. — 11. 1915 a. 9. jaanuaril antud. kapitaalide pealt wõetawa maksu muutmise seadus — II lugemisel. Wastu wõetud. — 12. Wene ajutise walitsuse poolt 29. juulil 1917 a. antud määruse VI osa § 2 äramuutmise ja wangistus-seaduse § 363 maksmapanemise seadus — II lugemisel. Wastu wõetud. — 13. Eesti-Saksamaa wahelise esialgse majanduskokkuleppe kinnitamise seadus — I lugemisel. Wastu wõetud. — 14. Patendimaksu seadus — I lugemisel. Wastu wõetud.

II Riigikogu koosolek 18. detsembril 1923 a. kell 5 p. l.

Kokku on tulnud 91 Riigikogu liiget.

Koosolekut juhatab abiesimees **K. Wirma.**

Sekretäri kohal abisekretäär **J. Wain.**

Walitsuse looshis: wälisminister **Fr. Akel**, siseminister **K. Einbund**, töö-hoolekandeminister **O. Amberg**, põllutöömister **A. Kerem**, rahaministri abi **K. Rosendorfi.**

P ä e w a k o r d :

1. Eesti-Daani wahelise tööstuslikkude leiduste, joonistuste ja mudelite kaitse kokkuleppe kinnitamise seadus — II lugemisel.

2. Eesti-Daani wahelise kauba- ja tööstusmärkide kaitse kokkuleppe kinnitamise seadus — II lugemisel.

3. Eesti-Luksemburgi wahelise kauba- ja tööstusmärkide deklaratsiooni kinnitamise seadus — II lugemisel.

4. Riigiasutuste 1923 a. krediitide sulgumise seadus — II lugemisel.

5. Eelkrediitide awamise ja tarwitamise seadus — II lugemisel.

6. Napside ja likööride walmistamise ja müügi muutmise seadus — II lugemisel.

7. Walla omawalitsuste 1923 a. puudujääkide katmise seadus — II lugemisel.

8. 1915 a. 9. jaanuaril antud kapitaalide pealt wõetawa maksu muutmise seadus — II lugemisel.

9. Wene ajutise walitsuse poolt 29. juulil 1917 a. antud määruse VI osa § 2 ära-

muutmise ja wangistuseseaduse § 363 maksmapanemise seadus — II lugemisel.

10. Eesti-Saksamaa wahelise esialgse majanduskokkuleppe kinnitamise seadus — üldkomisjoni ettepanek.

11. Patendimaksu seadus — rahaasjanduse komisjoni ettepanek.

Koosolek algab kell 5.15 min.

1. Päewakorra Juhataja **K. Wir-**
wastuwõtmine. **ma:** Awan Riigikogu
koosoleku. Päewakorra
kohta sõna ei soowita, — loen päewa-
korra wastuwõetuks.

2. Teadaandmine Enne kui päewa-
terwituste- korra juurde minna on
grammi kohta. sekretäiril sõna ter-
witustelegrammi ette-
kandmiseks.

Abisekretäär J. Wain: On tul-
nud järgmine telegramm: „K. a. härra
Riigikogu esimehele, Tallinnas.

Eesolewast Eesti-Läti. tolliühendusest
tekiwate küsimuste läbiarutamiseks
Piiga kokkutulnud majanduslikkude or-
ganisatsioonide esitajad tänawad Eesti
Riigikogu majandusliku ühenduse alga-
tuse eest ning loodawad, et nende töö mõ-
lemitele naabermaadele tuntawat kasu
toob.

Läti kaupmeeste selts, Riia wabrikan-
tideühisus, Riia börsekomitee, Riia kau-
banduskoda, Läti kaubandus-tööstuse
ühisus, Läti töösturite ja käsitöölise
selts, Liibawi wabrikantideühisus, Li-

bawi börsekomitee, Liibawi wälkekaubanduse kaitse, Miitawi wabrikantideühisus, Tallinna wabrikantideühisus, Tallinna börsekomitee, Tartu wabrikantideühisus.“

3. Teadaandmine Juhataja **K. Wirma:** Sekretääril on sõna teatamiseks, missugused seaduseelnõud on Riigikogu juhatus poolt komisjonidesse antud.

Abisekretäär **J. Wain:** Riigikogu juhatus poolt on antud järgmised seaduseelnõud komisjonidesse:

1. Laewade mõõtmise seaduseelnõu — üldkommissjoni;

2. maaseaduse muutmise seaduseelnõu — maakommissjoni;

3. seaduseelnõu kantsleiposlini kohta krepostijaoskondades — üldkommissjoni;

4. sadamamaksude seaduseelnõu — üldkommissjoni.

4. Eesti-Daani Üldkommissjoni wahelise tööstuslikkude leiduste, joonistuste ja mudelite kaitse kokkuleppe kinnitamise seadus — II lugemisel.

Juhataja **K. Wirma:** (Hääletatakse.) Seaduse pealkiri on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Tamm** (loeb): § 1. Eesti wabariigi välisministri ning Daani kindral-konsuli wahel Eestis 27. juulil 1923 a. wahetatud deklaratsioonid Eesti ja Daani wastastikuste tööstuslikkude leiduste, joonistuste ja mudelite kaitse asjus tunnustatakse kinnitatuks.

Deklaratsioonide tekstid algkeeltes ühes prantsuskeelsete tõlgetega awaldatakse alljärgnewalt ühes käesolewa seadusega.

Juhataja **K. Wirma:** (Hääletatakse.) § 1 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Tamm** (loeb): § 2. See seadus hakkab maksma tema awaldamisega „Riigi Teatajas“.

Juhataja **K. Wirma:** (Hääletatakse.) § 2 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Seega on käesolew seadus teisel lugemisel wastu wõetud.

5. Eesti-Daani Üldkommissjoni wahelise kauba- ja tööstusmärkide kaitse kokkuleppe kinnitamise seadus — II lugemisel.

Juhataja **K. Wirma:** (Hääletatakse.) Seaduse pealkiri on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Tamm** (loeb): § 1. Eesti wabariigi välisministri ning Daani kindral-konsuli wahel Eestis 27. juulil 1923 a. wahetatud deklaratsioonid Eesti ja Daani wastastikuste kauba- ja tööstusmärkide kaitse asjus tunnustatakse kinnitatuks.

Deklaratsioonide tekstid algkeeltes ühes prantsuskeelsete tõlgetega awaldatakse alljärgnewalt ühes käesolewa seadusega.

Juhataja **K. Wirma:** (Hääletatakse.) § 1 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Tamm** (loeb): § 2. See seadus hakkab maksma tema awaldamisega „Riigi Teatajas“.

Juhataja **K. Wirma:** (Hääletatakse.) § 2 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Seega on käesolew seadus teisel lugemisel wastu wõetud.

6. Eesti-Luksemburgi Üldkommissjoni wahelise kauba- ja tööstusmärkide deklaratsiooni kinnitamise seadus — II lugemisel.

Juhataja **K. Wirma:** (Hääletatakse.) Seaduse pealkiri on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja **A. Rei** (loeb): § 1. Eesti wabariigi välisministri ning Luksemburgi välisministri poolt waheta-

tud deklaratsioonid Eesti ja Luksemburgi wastastikuste kauba- ja tööstusmärkide kaitse asjus tunnustatakse kinnitatuks.

Deklaratsioonide tekstid algkeeles ühes eestikeelsete tõlgetega avaldatakse alljärgnevalt ühes käesolewa seadusega.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 1 on nähtawa enamusega vastu wõetud.

Aruandja A. Rei (loeb): § 2. See seadus hakkab maksuma tema awaldamisega „Riigi Teatajas“.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 2 on nähtawa enamusega vastu wõetud.

Seega on käesolew seadus teisel lugemisel vastu wõetud.

7. Riigiasutuste Rahaasjanduse
1923 a. kredii- komisjoni aru-
tide sulgumise andja **J. Kukk** (loeb):
seadus — II Riigiasutuste 1923 a.
lugemisel. krediidide sulgumise
seadus.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Seaduse pealkiri on nähtawa enamusega vastu wõetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 1. Kõik 1923 a. lõpuks tarwitamata jäänud riigiasutuste krediidid, wälja arwatud operatsiooni fondid ja selle seaduse § 2 ja § 4 ettenähtud krediidid, sulutakse 31. detsembril 1923 a.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 1 on nähtawa enamusega vastu wõetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 2. Kui riigiasutused 1923 a. lõpuks a) ehituste, kapitaalremontide ja sõjawäe warustuskrediitide tarwitamist 1923 a. eelarwes ettenähtud kawatsuste ulatuses ning b) muude krediidide arwel kuni 1. detsembrini 1923 a. sõlmitud lepingute põhjal tellimisi ei ole jõudnud lõpule wiia, siis arwatakse rahaministri korraldusel need ülejäägid tarwilikus suuruses 1924 a. eelarwe juurde, kust nad riigiasutuste tarwitamiseks wälja antakse ühesugustel alustel 1924 a. krediididega. Riigi keskasutused saadawad eelnimetatud kredii-

tide ülekande nõudmised riigikassale ja ära kirja neist riigikontrollile hiljemalt 15. jaanuariks 1924 a.

Märkus. Haridusministeeriumile korraliste kulude alal riigi 1923 a. eelarwe peat. III § 37 järele Eesti kirjelduse wäljaandmiseks määratud krediidid ülejääk jäetakse lahtiseks kuni 31. detsembrini 1924 a. ja arwatakse 1924 a. eelarwele juurde.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 2 on nähtawa enamusega vastu wõetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 3. Eelmises paragrahwis nimetatud sõjawäe warustuskrediidid sulutakse 30. aprillil 1924 a. ja nende tarwitamata ülejäägid kantakse riigi tuludesse, kuna kõigi muude ülekantud krediidide tarvitamine lõpetatakse ühesugustel alustel 1924 a. krediididega.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 3 on nähtawa enamusega vastu wõetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 4. Kuni 31. detsembrini 1923 a. rahaasutuste poolt lunastamata orderid, mis riigiasutuste poolt 1923 a. krediidide arwel riigi wõlausaldajatele wälja antud, kantakse 1923 a. kuludesse ning jääwad maksuma kuni 31. detsembrini 1924 a. kui orderites lühem maksu tähtaeg ette nähtud pole.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 4 on nähtawa enamusega vastu wõetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 5. Kõik 1923 a. krediididest wäljaantud ja 31. detsembril 1923 a. õiendamata jäänud awansid wäljamaal, niisama wälismaal asuwate riigiasutuste kassades ja arwetel olewad 1923 a. eelarwe-summad, mille kasutamine mitte wäljaspool üldist riigi eelarwet ei sünni, arwatakse 1923 a. kuludeks. Nendest summadest wõib katta ainult 1923 a. wäljaminekuid ning tarwitamata jäänud ülejäägid kantakse riigi tuludesse hiljemalt 1. märtsiks 1924 a.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 5 on nähtawa enamusega vastu wõetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 6. Kõik 1923 a. krediitidest väljaantud, kuid 1923 a. lõpuks tarvitamata summad kassades ja arwetel kodumaal, välja arvatud summad, mille kasutamine sünnib väljaspool üldist riigi eelarwet, maksakse Eesti panka või tema osakonda riigitulude arwele hiljemalt 31. detsembril 1923 a.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 6 on nähtawa enamusega vastu võetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 7. Kõik muud kuni 31. detsembrini 1923 a. täitmata 1923 a. kohustused riigi võlausaldajate vastu õiendatakse 1924 a. wastawatest krediitidest.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 7 on nähtawa enamusega vastu võetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 8. Rahaministril on õigus selle seaduse täitmiseks lähemaid juhtrööre välja anda.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 8 on nähtawa enamusega vastu võetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 9. See seadus hakkab maksma tema väljakuulutamisega.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 9 on nähtawa enamusega vastu võetud, ühtlasi on ka käesolew seadus II lugemisel vastu võetud.

8. Eelkrediitide Rahaasjanduse awamise ja tarwitamise seadus — II lugemisel. komisjoni aruandja **J. Kukk** (loeb): Eelkrediitide awamise ja tarwitamise seadus.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Seaduse pealkiri on nähtawa enamusega vastu võetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 1. Kuni 1924 aasta riigi eelarwe maksamahakkamiseni on riigikassal õigus rahaministri korraldusel awada riigi keskasutustele eelkrediite kuni ühe kahesteistkümnendiku osani kuu kohta wastawa riigi keskasutuse eelmise kinnita-

tud aasta-eelarwe kogusummast, kus arwesse on võetud nii lisaelarwed kui ka igasugused muud seaduslikus korras ettevõetud muudatused; erakorralistel juhtumisel teatud väljamineku arwel võib üle ühe kahesteistkümnendiku awada ainult igakordsel Wabariigi Walitsuse otsusel.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 1 on nähtawa enamusega vastu võetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 2. Riigiasutused võiwad eelmise paragrahwi põhjal awatud eelkrediite tarvitada ainult nende kulude katmiseks, mis kulude paragrahwidele wastawalt esinewad nii eelmise kinnitatud aasta eelarwes kui ka uue eelarwe ettepanekus ja ainult selle summa määrani, kumb neist väiksem.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 2 on nähtawa enamusega vastu võetud.

Aruandja J. Kukk (loeb): § 3. Käesolew seadus hakkab maksma tema väljakuulutamisega.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 3 on nähtawa enamusega vastu võetud, seega on seadus teisel lugemisel vastu võetud.

9. Napside ja likööride walmistamise ja müügiseaduse muutmise seadus — II lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **M. Martna** (loeb): „Napside ja likööride walmistamise ja müügi muutmise seadus“. Siin on teises reas sõna „seadus“ välja jäänud, nimelt sõnade „müügi“ ja „muutmise“ wahel. See pealkiri tuleks nõnda: „Napside ja likööride walmistamise ja müügi seaduse muutmise seadus.“

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Pealkiri on nähtawa enamusega vastu võetud.

Aruandja M. Martna (loeb): 6. septembril 1921 a. wastuwõetud napside ja likööride walmistamise ja müügi seaduse §§ 29, 30 ja 35 ühes märkustega („Riigi Teataja“ nr. 81 — 1921 a.) muudetakse ja pannakse maksma 1. jaanuarist 1924 a. järgmisel kujul:

§ 29. Iga napsi- ja likööriwabrik peab aastas vähemalt üks miljon, kaks-sada tuhat (1.200.000.—) marka aktsiisimaksu maksma.

Märkus 1. Wäljaveetud napside ja likööride pealt mahajäetud aktsiisimaks arwatakse käesolewas paragrahwis ettenähtud aktsiisimaksu normi täitmiseks.

Märkus 2. Wabrikud, mis aasta jooksul awatakse, maksawad aktsiisimaksu alammääras proportsionaalselt ülejäänud kuudele, arwates selle kuu esimesest päewast, mil wabriku esimene töökawa kinnitatakse .

Märkus 3. Aasta jooksul tarwitamata jäänud aktsiisimaksu normi osa langeb riigi kasuks. Selle osa kindlakstegemisel wõetakse arwesse aasta jooksul sisemaa tarwiduseks walmistatud aga panderollimata kui ka wäljaveetud jookide hulk.

Rahaministri abi **K. Rosendorf**: Austatud Riigikogu liikmed! Käesolewa seadusega tahetakse normi, mis likööriwabrikutele ette nähtud on, vähendada. Nimelt on tegelik elu näidanud, et kahemiljonilise normiga wabrikud wälja ei tule. Meie andmete järele on sennini suutnud ainult üks wabrik seda normi täita, kuna kõik teised wabrikud töötawad alla normi. Arwatawasti, et weel üks wabrik, see on Walga wabrik, tuleb selle normiga ka wälja, wõi jääb sealt wäike puudujääk, kuna kõik teised wabrikud töötawad alla seda normi, kusjuures mõnedel tuleb tänawu aasta maksta tarwitamata panderollide eest 1 miljoni ümber, teistel aga 4—5—6 tuhande ümber. Kui Riigikogu otsustab, et käesolew seaduseelnõu on wastuwõetaw ja praegune norm ei wasta elule ja seda normi tuleks alandada, nagu Wabariigi Walitsus on ette pannud 1.200.000.— marga peale, siis oleks loomulik, et see alandus tuleks kohe maksma panna, nimelt, et käesolewal aastal wabrikud mitte ei maksaks nende panderollide eest, mis neil kasutamata jääwad, waid, et need tuleksid arwesse wõtta. Wabariigi Walitsuse nimel on mul au Riigikogule ette panna § 29. täiendada märkus 4-ga, mis järgmiselt käiks: „1924 a. aktsiisimaksu normi täitmiseks wõetakse arwesse 1923 a. normi arwel lunastatud panderollide ülejääk 1. jaa-

nuariks 1924 aastal, wälja arwatud see osa, mis 1923 a. wäljamaale wäljaveetud jookide eest maha jäetud ja mis 1. jaanuariks 1924 a. wabrikutes järelejäänud panderollimata jookide panderollimiseks tarwis läheb. Sellega oleks seaduseelnõus ettenähtud kergendus laiendatud ka juba käesolewa aasta peale.

J. Piiskar (is.): Otse imestama peab, missuguse ettepanekuga tullakse walitsuse poolt sel ajal, kui järgmise päewakorra-punktina on päewakorras seaduseelnõu, mille järele omawalitsuse asutuste puudujääkide katteks wõetakse tagantjärele maksusid ka kõigekehwe-malt kihilt ja kus selle seaduse põhjendamiseks tuuakse ette, et kõik, kes tahawad hääleõiguslikud kodanikud olla, peawad maksusid maksma. Tähendab, lastakse wälja paista, et muidu läbi ei saa. Nüüd tuleb aga rahaministeeriumi esitaja ja teeb siin paranduse, millest, wõib olla, likööriwabrikandid ise undki ei ole näinud, — nendele tahetakse teha kingitus, see on tagasi maksta seaduslikul alusel sissenõutud maksud. Kas wõib terawamat wastolu ja suuremat absurdi weel olla praeguse majanduspoliitika arenemises, kui see, mis praegu ette on toodud. Kõigekehwe-malt kihilt wõetakse 2, 3, wõib olla, 4 nahka aastas, teiselt poolt aga, ilma et likööri- ja napsiwabrikandid ise kurja und näeksid, tahetakse neile juba seadusepäraselt sissewõetud maksud tagasi maksta. Mu härrad, kui neist miljarditest, mis senni wälja on antud ja mille saatus enam kui kahtlane, ei jätku, siis tehke ka see nali weel ära, et oma tegewusele krooni pähe panna.

Juhataja K. Wirma: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja **M. Martna**: Ma pean tähendama, et see ettepanek ka komisjonis arutusel oli, Komisjonis põhjendati seda ettepanekut niisama, aga et aktsiisi peawalitsuse juhataja, kes sel ajal komisjoni juures oli, seda mitte kui walitsuse ettepanekut seal teha ei wõinud, sellepärast, et temal selleks rahaministri poolt wolitust ei olnud seda teha, lükati see ettepanek komisjonis tagasi. Mina ei wõi siis ka siin nüüd seda ettepanekut komisjoni nimel toetada ja pean muidugi nõudma, et see lahus hääletatakse.

Juhataja **K. Wirma**: Härra rahaministri abi poolt on ette pandud võtta § 29 juurde lisaks IV märkus järgmisel kujul: „1924 a. aktsiisimaksu normi täitmiseks võetakse arvesse 1923 a. normi arvel lunastatud panderollide ülejääk 1. jaanuariks 1924 a., välja arvatud see osa, mis 1923 aastal välja maale väljaveetud jookide eest maha jäetud ja mis 1. jaanuariks 1924 a. wabrikutes järelejäänud panderollimata jookide panderollimiseks tarvis läheb.“

(Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on see ettepanek tagasi lükatud. (J. Soots (põl.): Palume hääled ära lugeda.) Nõutakse hääle äralugemist. Panen härra rahaministri abi ettepaneku uuesti hääletamisele. (Hääletatakse.) Ettepanek on saanud poolt 16, vastu 28 häält, sellega on ettepanek tagasi lükatud. Panen § 29 hääletamisele aruandja poolt ettekantud kujul. (Hääletatakse.) § 29 on nähtawa enamusega vastu võetud.

Aruandja **M. Martna** (loeb): § 30. Eelmises paragrahwis ettenähtud aktsiisimaksu-norm tasutakse wabriku-omaniku poolt kohaliku Eesti panga osakonda iga weerandaasta eest ette, mitte hiljem, kui 5. jaanuariks. 5. aprilliks, 5. juuliks, 5. oktoobriks, igakord üks neljandik aasta normist.

Märkus 1. Tasutud aktsiisimaksu-normi arvel võetakse panderollid Eesti panga osakondadest välja tarwiduse järele.

Märkus 2. Aktsiisimaks, mis üle normi tõuseb, tasutakse panderollide lunastamisel.

Märkus 3. On wabriku poolt panderollide lunastamisel ühe weerandaasta jooksul aktsiisimaksu rohkem sisse makstud, kui normi järele nõutud, arwatakse rohkem sissemakstud summa järgmise weerandaasta normi täitmiseks. Aasta wiimases weerandis rohkem sissemakstud aktsiisimaksu järgmise aasta normi täitmiseks ei võeta.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) § 30 on nähtawa enamusega vastu võetud.

Aruandja **M. Martna** (loeb): § 35. Väljaveo napside ja likööride walmistamiseks müüakse piiritust rahami-

nistri poolt määratud alandatud hinnaga kui väljaveetawate ja sisemaa müügile lastawate jookide walmistamine ja alalhoidmine eraldi ruumides sünnib ja eraldi arwestatakse, kusjuures naisuguseid jooke keelatud on siseturule lasta. Sisemaa tarwiduseks walmistatud jookide väljaveo korral maksetakse neis sisaldawa piirituse hinnawahe tagasi, kui jookide wäljamineku üle tolliwalitsuse akt ette pannakse.

Märkus 1. Väljaveoks walmistatud jookide kahanemise pealt, mis aasta lõpuarwe tegemisel üle rahaministeeriumi poolt määratud normi ulatab, nõutakse peale napsi ja likööri seaduse § 23 märkuses ettenähtud aktsiisimaksu weel piirituse hinnawahe sisse, aluseks wõttes aasta jooksul ühe pange napside ja likööride walmistamiseks keskmiselt äratwitatud piirituse hulka.

Märkus 2. Väljaveoks walmistatud napse ja likööri võib rahaministri loaga siseturul müügile lasta ainult wabriku täieliku likwideerimise puhul; sel juhtumisel panderollitakse napsid ja liköörid harilikus korras ja maksetakse piirituse hinna waheraha nende walmistamiseks tarwitatud piirituse hinna ja likwideerimiseaegse hinna wahel.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) § 35 on nähtawa enamusega vastu võetud. Seega on seadus II. lugemisel vastu võetud.

10. Walla omawalitsuste 1923 a. puudujääkide katmise seadus — II lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **E. Birkenberg** (loeb): Walla omawalitsuste 1923 a. puudujääkide katmise seadus.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Pealkiri on nähtawa enamusega vastu võetud.

Aruandja **E. Birkenberg** (loeb):

„1.

Walla omawalitsustele antakse õigus 1923 aasta puudujääkide katmiseks täiendawalt maksusid võtta „Ajutises seaduses walla- ja maakonna omawalitsuste sissetulekute, wäljaminekute, eelarwete ja aruannete kohta“ („Riigi Teataja“

nr. 18/19 — 1920 a. seadus nr. 83) ja „Seaduses liikumata waranduste maksu kohta maal“ („Riigi Teataja“ nr. 18/19 — 1920 a. seadus nr. 82) kindlaksmääratud alustel järgmisel määral.

1. liikumata waranduste maksu:

a) Harju-, Wiru-, Järwa- ja Läänemaal — kunni 5 margani iga adrasajandiku pealt;

b) Tartu-, Wõru-, Wiljandi- ja Pärnumaal ning Walga ja Wolmari maakondade küljest Eesti wabariigi külge liidetud waldades:

aa) hinnatud maade puhta sissetuleku rubla pealt — kunni 2 margani;

bb) hindamata maade tarbe- ja metsamaa wakamaa pealt — kunni 2 margani ehk tarbe- ja metsamaa tiinu pealt — kunni 5 margani;

c) Saaremaal:

aa) rewisjoni ehk maarubla pealt — kunni 10 margani;

bb) iga obrokirubla pealt — kunni 2 m. 50 penni;

cc) hindamata maade tarbe- ja metsamaa tiinu pealt — kunni 2 marka;

d) Petseri maakonnas — kunni 3 marka 50 penni iga tiinu tarbe- ja metsamaa pealt;

e) Naroowatagustes waldades kunni 2 marka 50 penni iga tiinu tarbe- ja metsamaa pealt;

2. Isikumaksu — kunni 200 mk. mees- ja kunni 100 mk. naisisiku pealt jõukuse järele.

Märkus. Käesolewa seaduse järele lisamaksu ei wõeta nende liikumata waranduste pealt, kelle liikumata waranduste maksu kogusumma on alla 25 marga.“

Kui see seadus rahaasjanduse komisjonis arutamisel oli, siis saadi nii aru, et punkt teise lõpusõnad „jõukuse järele“ käiwad liikumata waranduste kohta. Sellepärast teen ma ettepaneku sõnad „jõukuse järele“ punkt teise lõpust wälja jätta ja seaduseelnõu juurde lisada teine osa järgmise tekstiga: „II. Käesolewas seaduses ettenähtud maksusid määratakse maksujõukuse järele.“

L. Johanson (sd.): Teen ettepaneku seaduse I osa järgmisel kujul wastu wõtta: „Waldade 1923 a. puudujäägid wõetakse riigikassa kanda.“

J. Seljugin (wn.): Господа члены государственного собрания. Чтобы правильнее решить вопрос с каким способом лучше и справедливее устранить получившийся в волостных правлениях дефицит, надо уяснить, как он образовался. В качестве постоянного члена волостных советов, я имел возможность близко ознакомиться с кассой волостного правления, с ее расходными статьями и на основании этого наблюдения свидетельствую, что главной причиной образования дефицита явилась возложенная на волостные правления обязанность выплачивать учителям начальных школ так называемое квартирное содержание. До настоящего, 1923 года, волостные правления выплачивали 20% получаемого учащими содержания, что составляло добрую половину волостного бюджета. Из за отсутствия средств вознаграждение учащим не выплачивалось и из года в год переносилось в виде долга волостного правления, постепенно увеличивая задолженность. Таким образом получившийся дефицит есть ни что иное, как долг учительству за прежние годы. И сейчас еще имеется много учителей, которые ни гроша не получили из следуемого от волости содержания за два, а то и больше года. Ведь это зло наблюдалось не только в Печерском уезде, — протесты сыпались от волостных правлений по всему государству. Наконец, центральная власть сознала свою ошибку и обязательства волостных правлений были понижены до 10%. Но задолженность осталась, она из года в год переходит в смету волостных правлений и является одной из главных причин образования дефицита. Отсюда естественный вывод: раз центр знал, — им была допущена ошибка, то надо ее самому исправить, принятием на себя расходов по покрытию волостного дефицита. Но если государственный денежный сундук находится в столь скверном состоянии, что решительно никакой возможности не имеем притти на помощь волостным правлениям, то надо искать наиболее справедливый способ для покрытия этого дефицита. Конечно, самой справедливой формой обложения для сельского населения так же, как и для городского был бы подоходный налог. Но если условия не позволяют этого сделать, то наиболее целесообразной мерой было бы введение земельного обложения, а отнюдь не поголовного. Что собственно является источником дохода сельского населения? Конечно земля, и только она одна. Само собой понятно, что этот дополнительный

налог для крестьянства вещь довольно трудная, но не невозможная. Как-нибудь, путем всевозможных урезок по хозяйству, в конце концов можно выкроить фунтов 10 льна и уплатить оброк. Но я совершенно не представляю каким образом выберется из положения малоземельная и безземельная семья, откуда она возьмет эти несколько сот марок для уплаты налога. Ведь ни для кого не секрет, что достать работы сейчас и в городе, дело почти невозможное, тут и так безработных хоть пруд пруди; пройдите на Земляную улицу, а лучше загляните в чайную „Друг“ и вы в этом убедитесь. Для нашего Печерского сельского населения единственный способ кое-что приработать — это отчистка льна. Целые партии изборских „трепцов“ направляются в глубь Эстонии на этот своеобразный отхожий промысел, но не смотря на нечеловеческие условия, этот вид промысла дает до чрезвычайности малую доходность. Для меня вполне понятен тот ропот, который вызывает у них поголовный или, как называют его в деревне, душевный налог. Это недовольство не ограничивается только ворчанием, загляните в кассовые книги и увидите, что в графах, где значатся подоходный и земельный налоги, совершенно отсутствует недоимка и наоборот в графе „душевного налога“ всегда имеется такового довольно солидная цифра. Очень часто этот способ взимания налогов вызывает открытые протесты и составляет волостным правлениям массу неприятностей, А сколько просьб об освобождении по болезни, по бедности! Все это создает лишнюю ненужную работу, отражаясь на бюджет волостных правлений в виде лишнего служащего. Сказать, что это скверная традиционная привычка, по моему мнению было бы неправильно. Я думаю, что здесь не малую роль играет безосновательность беспочвенность такой системы взимания налогов. В прошлый раз мне министр внутренних дел сказал, что в Печерском уезде на логи не взимались волостными правлениями из боязни вооружить население и провалить себя на предстоящих выборах. Я должен сказать, что этот раз советник министра дал неверные сведения. Задержка выплаты налогов происходит именно из за протеста населения против поголовного налога и нежелание волостных правлений выколачивать из населения недоимки старыми приемами, при помощи полиции. Поэтому я считаю, что дефицит в волостных правлениях образовался благодаря непосильной для

них обязанности выплачивать 20% содержания учащим начальных школ и что вина в этом отношении лежит на центральном органе. Представители Печерского края находят, что наиболее справедливым способом является принятие государством расходов на себя. Но зная, что эта форма не встретит у большинства сочувствия, мы вносим компромисное предложение, а именно; не предпринимая вопроса о поголовном налоге, предлагаем дополнительный земельный налог с десятины удобной земли по Печерскому уезду повысить до 25 марок.

А. Jõeäär (sdi): Austatud Riigikogu liikmed! Ma toetan Riigikogu liikme Johanson'i poolt tehtud ettepanekut selle üle, et waldade puudujäägid riigi kanda wõetakse. Ja kõigile põhjustele, mis siin ette kantud, oleks mul üks juurde lisada, nimelt see, et isikumaksu maksmisega ühenduses on rahwamajanduslikult kasutud kaunis suured kulud, mis sünniwad selle tõttu, et see maks tuleb sisse nõuda 300.000 kodanikult. Iga inimene peab seda maksu minema wallamajasse maksma ja peab selle jaoks oma ühe tööpäewa ära wiitma, olgu need maaomanikud, kes seda maksu lähewad maksma, kui ka maatainimesed. 300.000 inimese tööpäewad, kui neid hinnata keskelt läbi 200 mk. tööpäew, teewad wälja 60 miljonit, kuna aga tegelikult see maks annab ainult 50 miljonit. Nii et rahwamajanduslikult kannatame sarnase ebaõiglase maksu pealepanemisega rohkem kahju, kui see maks sisse annab, räakimata kuludest, mida sissenõudjad asutused peawad tegema, kui inimene ei suuda seda maksu ära maksta, ja kui seda tuleb sisse nõuda sunduslikul teel. Kui see ettepanek siiski ei peaks wastu wõetama, siis teen ma täiendawa ettepaneku: Wälja jätta sellest seadusest punkt I lit. c ja punkt II. Lit. c räägib sellest, et Saaremaal wõetakse liikumata waranduse maksu rewisjoni- ehk maarubla pealt kunni 10 margani, iga obrokirubla pealt — 2 mk. 50 penni ja hindamata maade tarbe- ja metsamaade tiinu pealt kunni 2 marka. Panen ette seda osa täiesti wälja jätta neilsamadel põhjustel, mis siin juba selle seaduse kohta I lugemisel ette toodi. Ja selle lit. c asemele wõtta märkus II: „Saare maakonna waldade puudujäägid wõetakse riigikassa kanda.“ Seda ettepanekut põhjendan ma sellega, et Saare maakond on üks kõige kehwe-

matest maakondadest. Wõtke seal taluperemees ehk lihttööline, kõigi sissetulek on seal wõrreldes suuremate maakondade elanikkudega, palju wäiksem. Nendest andmetest, mis siin ette toodud 5-margaliste abirahade kohta kuus, samuti wallamajade mahamüümise üle, käib suurem osa Saaremaa kohta.

Kui meie wõrdleme andmeid, kui palju ühes ehk teises maakonnas kaetakse waldade puudujääki isikumaksu abil, siis näeme, et see maks, mida lubatakse tarwitusele wõtta, ainult siis, kui kõik teised maksuabinõud juba ära on kasutatud, annab kõige suurema osa tuludest neis maakondades, mis teistest kehwmad ja nende seas on esimesel kohal Saaremaa. Juba 1921 aastal andis isikumaks seal waldade sissetulekust 45 protsenti, see on peaaegu poole, kui käesolewal aastal. Ei ole mingisugust wõimalust, nende kehwmate inimeste äärmiselt rasket majanduslikku seisukorda arwesse wõttes, neilt lisamaksusid nõuda, ilma et see nende majandusele häwitaw ei oleks. Ja sellepärast loodan ma, et Riigikogu selle ettepaneku wastu wõtab.

M. Janson (sd.): Käesolewas seaduses on ette nähtud, et teatawates maakondades wõetakse waldade puudujääkide katmiseks maksu 2 marka iga puhaskasurubla pealt. Wabastatud on ainult need maapidajad, kellel kinniswara maks on wähem kui 25 marka. Peab tähendada, et maapidajaid, kellel see maks tõesti 25 margast wähem on, neid õige wähe leidub, sest isegi wäikestel popsi-kohtadel on seda maksu ikkagi rohkem. Palju suurema sissetulekuga on tööstus-ettewõtted, nagu näiteks auruweskid, kuna need on aga selle seaduse järele maksu alt wabad. Omalajal on nemad nõndasama hinnatud puhaskasurubla peale, kui maapidajate maa, kuid nüüd on selle seadusega need tööstusettewõtted sellest maksust wabad, mis on lausa ülekohus. Sellepärast teen ettepaneku, juurde lisada I p. 1 lit. b—aa all sõnade „hinnatud maade“ järele sõnad „ja tööstusettewõtete“, nõnda, et lit. aa järgmiselt kõlaks: aa) „hinnatud maade ja tööstusettewõtete puhassissetulekurubla pealt ine. kunni 2 margani“.

J. Reesen (wäljasp. rhm.): Ma teen ettepaneku, et tõsta käesolewa seaduseel-

nõu p. 1-ses ettenähtud liikumata waranduste maksumäärad kolmekordseks. Ja siis teen weel teise ettepaneku — p. 2-se juures olewas märkuses „25 marga“ asemele wõtta „50 marga“.

Rkl. Jõeäär'e poolt on ettepanek tehtud p. 2-ne wälja jätta. Meie rühm toetab seda ettepanekut. Nende ettepanekute põhjenduseks oleks järgmist ütelda: Juba I lugemisel oli minul wõimalus rühma nimel seletada, et meie rühm ei saa mitte waadata waldade puudujääkide katteks wõetawate maksude peale kui loomuliku nähtuse peale. Kuid meie ei leia siiski wõimaliku olewat, et sarnased summad saaksid riigikassa kanda wõetud, sellepärast, et meie maksupoliitika on ebaõiglasel alusel, et meie walitsus enesele sissetulekuid muretseb ebaõiglase maksupoliitika kaudu. Suurem osa sissetulekuid, mida riigikassa saab kaudsete maksude näol, saab tema waesema rahwa käest ja sellepärast oleks loomulik, kui nüüd waldade puudujääki kannaksid maal jõukamad kihid. Ma olen sellekohase ettepaneku ette kandnud ja selles mõttes leiab meie rühm, et isikumaks tuleb ära jätta, ning et wastawalt saaks jõukamate kihtide maamaksu tõstetud, mis wõimaldaks waldade puudujääkide katmist. Rahaasjanduse komisjonis seletati, et isikumaks annab suurema osa sissetulekust ja teda on kergem sisse nõuda, ning sellepärast ei saa teda mitte ära jätta. Kuid need põhjused, mis selleks ette toodi ei ole küllalt kaalurwad, et seda on kergem sisse nõuda, kui kinniswara maksu. Kui juba kinniswara maksu kord wõetakse, siis wõib teda suuremas ulatuses wõtta ja isikumaksu täitsa ära jätta.

Siseminister K. Einbund: Austatud rahwasaadikud! Pean wastu waidlema arwamisele, et käesolewal aastal olewad waldade puudujäägid riigi eelarwe katmisele tulewad wõtta. Peaksin wastu waidlema puht wormilisest küljest. Kui meie täna niisuguse otsuse tahaksime teha, siis peaks meil kõigil teada olema, missugustest allikatest meie selle katame. Rahaasjanduse komisjon aga ei ole sellest küljest eelnõu mitte arutanud, waid just wastuoksa, on leidnud, et need puudujäägid katmisele tuleksid eelnõus esitatud korras. Kui aga meie teist korda peaksime soowitawamaks pidama, siis juba wormiliselt peaks see eelnõu tagasi

antama rahaasjanduse komisjoni. Rahaasjanduse komisjonis waidlesin ka sisuliselt wastu, kuid sellest oleme meie juba kõnelenud I lugemisel ja seaduse II lugemisel meie sellest kõnelema ei tahaks hakata. Eriti ei ole ka mitte vähemutki põhjust, et Saaremaa waldade puudujäägid riigikassa kanda wõtta, sest et Saare maakonna wallad on eriliselt teistest summadest toetust saanud ja wõimalik, et nad weelgi saawad, nii et tegelikult seal kuigi palju puudujääke ei tule. Need wähesed puudujäägid, mis seal ka tuleksid, on kaetawad juba käesolewa eelnõu korras. Sisemaa wallad toetuseosaliseks mitte ei ole saanud.

Juhataja K. Wirma: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja E. Birkenberg: Rkl. härra Johanson teeb siin paranduse selles, et tuleks waldade omawalitsuste puudujäägid katta riigikassast. Härra siseminister tõi ette, et wabu summasid ei ole; tuleks sellejuures seadus anda, et neid summasid sinna saada. Kuid seda silmas pidades, et see seadus kiire iseloomuga on ja et ta kestwus oleks kaks kuud, kuna selle aja jooksul uut seadust sel alal wastu wõtta ei saa, siis peaksime teadma, et sel teatawad tagajärjed oleksid, et pettuwad meie wallad, kes praegu loodawad, et lähematel päewadel seadus wälja antakse, millega neil wõimalus on puudujääkide katteks maksusid wõtta. Siin on härra Seljugin teinud ettepaneku, et tuleks wõtta Petserimaal 25 mk. iga tiinu pealt. Nii tehakse ka Riigikogu liikme Reesen'i poolt ettepanek, et tuleksid tõsta liikumata waranduse maksud kolmekordseks. Liikumata waranduse maks on selles seaduses nähtawasti wäike, sest liikumata waranduse maks on siin $\frac{1}{2}$ sellest, mis walla omawalitsuste heaks on maksetud ja $\frac{1}{4}$ sellest, mis liikumata waranduse pealt on käesolewal aastal maksetud. Kui meie kõike seda kokku wõtame, siis näeme, et käesolewal aastal on õige suurel summad maksusid maksetud, siis tuleb meil küsida, kas on weel wõimalik liikumata waranduse maksu suurendada. Wõi on seegi maks suur, mis siin seaduses ette nähtud on. Nii ei saaks meie teda mitte wõtta, et meie wõiksim, tänawust aastat arwele wõttes, liikumata waranduste maksu suurendada, iseäranis Petserimaal, kus

see $\frac{1}{2}$ wälja teeb, mis nad juba maksnud on. Kui meie seda suurendame 25 marga peale, siis wõib wäga küsitawaks muutuda, kas liikumata waranduste pealt suudetakse seda maksta ja kas sel teel saadakse see summa kokku, mis Petserimaal omawalitsuste puudujääkides on. Rahaasjanduse komisjon kaalus igakülselt selle ettepaneku läbi ja tuli otsusele, et praegu teist teed waldade puudujääkide katmiseks ei ole, kui sama alus, mis rahaasjanduse komisjoni poolt wastu wõetud. Sellepärast teen ettepaneku seda sel kujul wastu wõtta, kui seda rahaasjanduse komisjon on esitanud.

Juhataja K. Wirma: Seaduse esimese osa kohta on esitatud järgmised ettepanekud: rkl. Johanson'i poolt on kõigepealt ettepanek wõtta seaduse esimeseks osaks: „Waldade 1923 a. puudujäägid wõetakse riigikassa kanda.“

Siis on rkl. M. Janson'i ettepanek: juurde lisada I, p. 1, lit. b—aa all sõnade „hinnatud maade“ järele sõnad „ja tööstusettewõtete“, nõnda et lit. aa järgmiselt kõlaks: „aa) hinnatud maade ja tööstusettewõtete puhassissetulekurubla pealt jre....“

Siis on rkl. Jõeäär'e ettepanek: „Panen ette walla omawalitsuste 1923 a. puudujääkide katmise seaduses järgmised muudatused ette wõtta:

I osa punkt 1 lit. c ja p. 2 wälja jätta.

Juurde lisada märkus 2: „Saare maakonna waldade puudujäägid wõetakse riigikassa kanda.“

Siis on rkl. Seljugin'i ettepanek: I osa punkt 1 lit. d järgmiselt wastu wõtta: „d) Petseri maakonnas — kunni 25 marka iga tiinu tarbe- ja metsamaa pealt“.

Edasi on rkl. Reesen'i ettepanek: „Teen ettepaneku punkt 1-ses ettenähtud liikumata waranduste maksumäärad tõsta kolmekordselt.“

Siis on rkl. Birkenberg'i ettepanek: „Punkt teises lõpusõnad „jõukuse järele“ maha kustutada ja wõtta seadusele juurde teine osa järgmise tekstiga: „II. Käesolewas seaduses ettenähtud maksusid määratakse maksujõukuse järele.“

See teine osa rkl. Birkenberg'i ettepanekust tuleb siis hääletamisele, kui esimene osa on wastu wõetud.

Lõpuks rkl. Reesen'i ettepanek: „Teen ettepaneku punkt 2 juures olewas märkuses „25 marga“ asemel wõtta „50 marga“.

Siis hääletamise korra kohta rkl. Johanson'i poolt punkt 1 ja 2 lahus hääletada.

Need on kõik ettepanekud ja mina kawatsen neid selles järjekorras hääletada, kui ma nad ette kandsin. Peaks rkl. Johanson'i ettepanek, kui kõige kaugeima ulatawusega, wastu wõetama, siis langewad teised parandused ära. Kui see ettepanek aga tagasi lükatakse, siis tuleksid teised parandused hääletamisele selles järjekorras, nagu ma nad ette kandsin. Selle korra wastu keegi ei waidle. Panen hääletamisele seaduse I osa rkl. Johanson'i poolt ette pandud kujul, nimelt: „I. Waldade 1923 a. puudujäägid wõetakse riigikassa kanda.“ (Hääletatakse.) Rkl. Johanson'i ettepanek on nähtawa enamusega tagasi lükatud. (Wahelhüüe: Ära lugeda.) Nõutakse äralugemist. (Hääletatakse, loetakse hääli.) Poolt on 17 häält, wastu 41, seega on rkl. Johanson'i ettepanek tagasi lükatud.

Hääletamisele tuleb rkl. Mihkel Janson'i ettepanek: juurde lisada I p. 1 lit. b — aa all sõnade „hinnatud maade“ järele sõnad „ja tööstusettewõtete“ nõnda et lit. aa järgmiselt kõlaks: „aa hinnatud maade ja tööstusettewõtete puhassissetulekurubla pealt jne.“ (Hääletatakse.) Poolt on 33 häält, wastu 25, seega on ettepanek wastu wõetud.

Järgmisena tuleb hääletamisele rkl. Jõeäär'e ettepanek: „I osa punkt 1 lit. c wälja jätta.“ (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud. Hääletamisele tuleb rkl. Jõeäär'e teine ettepanek: „Punkt 2 wälja jätta.“ (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud. Järgmisena tuleb hääletamisele rkl. Jõeäär'e poolt ette pandud märkus 2: „Saare maakonna waldade puudujäägid wõetakse riigikassa kanda.“ (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Järgmine on rkl. Seljugin'i ettepanek: „Punkt 1, lit. d järgmiselt wastu wõtta: „Petseri maakonnas kunni 25 marka iga

tiinu tarbe- ja metsamaa pealt.“ (Hääletatakse, loetakse hääli.) Ettepaneku poolt on 30 häält, wastu 32, sellega on ettepanek tagasi lükatud.

Järgmisena tuleb hääletamisele rkl. Reesen'i ettepanek: „punkt 1-ses, ettenähtud liikumata waranduste maksumäärad tõsta kolmekordselt.“ (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Järgmine on rkl. Birkenberg'i ettepanek: „punkt 2-se lõpus sõnad „jõukuse järele“ maha kustutada.“ (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Järgmisena tuleb hääletamisele rkl. Reesen'i ettepanek märkuses „25 marga“ asemel wõtta „50 marga“. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud.

Seega on wastu wõetud ainult rkl. Janson'i parandus.

Rkl. Johanson'i poolt on tehtud ettepanek punkt 1 ja 2 lahus hääletada. Panen punkt 1-se hääletamisele ühes rkl. Janson'i parandusega. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on punkt 1 wastu wõetud.

Panen punkt 2-se hääletamisele. (Hääletatakse, loetakse hääli.) Punkt 2-se poolt on 34 häält, wastu 21, seega on punkt 2 wastu wõetud.

Käesolewa seaduse esimene osa on wastu wõetud.

Aruandja **E. Birkenberg** (loeb): II. See seadus hakkab maksma tema wäljakuulutamisega.

Juhataja **K. Wirma**: Rkl. Birkenberg'i poolt oli waremalt esitatud ettepanek seaduse II osa järgmiselt wastu wõtta: „II. Käesolewas seaduses ettenähtud maksusid määratakse maksujõukuse järele.“ (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on rkl. Birkenberg'i ettepanek tagasi lükatud. Panen hääletamisele seaduse II osa komisjoni poolt esitatud kujul. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduse II osa wastu wõetud, seega on seadus II lugemisel wastu wõetud.

11. 1915 a. 9. jaanuaril antud kapitaalide pealt wõetawa maksu muutmise seadus — II lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **K. Kornel** (loeb): 1915 a. 9. jaanuaril antud kapitaalide pealt wõetawa maksu muutmise seadus.

E. Weberman (rhws.): Selle seaduse pealkiri on, nagu aruandja ette kandis, järgmine: „1915 a. 9. jaanuaril antud kapitaalide pealt wõetawa maksu muutmise seadus“. Loogiliselt mõeldes, võib sellest niimoodi aru saada, nagu oleks 1915 a. 9. jaanuaril mingisugused kapitaamid antud. Kahjuks ei pööranud rahaasjanduse komisjon selle peale tähelepanu. Muidugi teada on siin mõeldud sellel ja sellel kuupäewal väljaantud seaduse muutmise seadus. Ma teeksin ettepaneku pealkirja muuta järgmiselt: „Kapitaalide pealt wõetawa maksu seadus (1915 a. 9. jaanuaril) muutmise seadus.“

Juhataja K. Wirma: Lõpusõna on aruandjal.

Aruandja K. Kornel: Ma siiski leian, et sellest pealkirjast oleks kaunis raske aru saada, nii, nagu härra Weberman temast aru sai. Loogiliselt võib ikkagi välja lugeda, et muudetakse 1915 a. 9. jaanuaril antud seadust, sellepärast jään komisjoni ettepaneku juurde seaduse pealkirja wastu wõtta nii, nagu ta komisjoni poolt esitatud on. (**E. Weberman** (rhws.): Nii nagu ta esitatud on, et on kapitaamid antud.)

Juhataja K. Wirma: Rkl. Weberman'i poolt on esitatud ettepanek, pealkirjaks wõtta: „Kapitaalide pealt wõetawa maksu seaduse (1915 a. 9. jaanuaril) muutmise seadus. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on ettepanek tagasi lükatud.“

Panen hääletamisele pealkirja komisjoni poolt esitatud kujul. (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on pealkiri wastu wõetud.

Aruandja K. Kornel (loeb): § 1. 9. jaanuaril 1915 a. seaduses määratud obligatsioonide pealt sõjaajal wõetaw 0,6% ja rahuajal wõetaw 0,4% maks kaotatakse ära.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 1 on nähtawa enamusega wastu wõetud.

Aruandja K. Kornel (loeb): § 2. Senni maksmata maksusid ei nõuta obligatsioonide kustutamise juures mitte sisse, waid loetakse kustunuteks.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) § 2 on nähtawa enamusega wastu wõetud, — seega on käesolew seadus II lugemisel wastu wõetud.

12. Wene ajutise walitsuse poolt 29. juulil 1917 a. antud määruse VI osa § 2 äramuutmise ja wangistusseaduse § 363 mapanemise seadus — II lugemisel. Üldkomisjoni aruandja **J. Jaakson** (loeb): Wene ajutise walitsuse poolt 29. juulil 1917 a. antud määruse VI osa § 2 äramuutmise ja wangistusseaduse § 363 mapanemise seadus.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on pealkiri wastu wõetud.

Aruandja J. Jaakson (loeb): Wene ajutise walitsuse poolt 29. juulil 1917 a. antud määruse (Seadl. ja korrald. k. 1917, määrus nr. 1184) VI osa § 2 muudetakse ära ja wangistusseaduse § 363 pannakse uuesti maksuma s. k. XIV k. 1890 a. väljaande redaktsioonis.

Juhataja K. Wirma: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seaduse tekst wastu wõetud ja käesolewa seaduse II lugemine läbi.

13. Eesti-Saksamaa wahelise esialgse majanduskokkuleppe kinnitamise seadus — I lugemisel. Üldkomisjoni aruandja **A. Rei:** Eesti-Saksamaa wahelise esialgse majanduskokkuleppe kinnitamise seadus oli esimesel

korral väliskomisjoni ettepanekul üldkomisjonis, ja siis otsustas Riigikogu selle ja weel terve rea teiste välislepingute kinnitamise seadusi anda weel väliskomisjoni. Sealt läks see seaduseelnõu üldkomisjoni. Leiti, et üldkomisjon selle seaduse kohta wõrdlemisi kõige kompetentsem on ja kõige rohkem

tema sisuga tuttav. Üldkommissjon waatas selle seaduseelnõu läbi, silmas pidades, et siis, kui see seaduseelnõu Riigikogus arutusel oli, tutvustas meid wäliskommissjoni aruandja Riigikogu liige Tõnison väga põhjalikult Eesti-Saksamaa wahelise majanduskokkuleppega. Et see seaduseelnõu Riigikogu liikmetele pealegi wälja jagatud on ja sellepärast tuttav, ei taha mina teda uuesti refereerima hakata. Üldkommissjonil selle seaduseelnõu kohta mingisuguseid kahtlusi ei ole, sellepärast paneb üldkommissjon Riigikogule ette seda seaduseelnõu kinnitada.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seadus I lugemisel wastu wõetud.

14. Patendimaksu seadus — I lugemisel. Rahaasjanduse komisjoni aruandja **A. Jürman**: Wabariigi Walitsuse poolt esitatud patendimaksu seadus oli rahaasjanduse komisjonis arutusel. Patendimaksu seadus sel kujul, nagu ta on esitatud, wõeti vähemate muudatustega wastu. Nimelt oli tarwis üht patendi-

maksu seadust wälja anda, kuna senni patendimaksu määrad paljudes teistes seadustes ära jaotatud olid. Teiseks olid paljud sennised patendinormid liiga madalad ja sellepärast oli tarwis neid suurendada. Edasi, oli tarwis läbi wiia põhimõte, et patendimaks oleks jagatud põhimaksuks ja lisa-patendimaksuks, et sellega wõimalust anda wõistelda vähemate wabrikutel ja tööstustel suurematel, et vähemad mitte liiga ühesuguse patendimaksuga koormatud ei saaks, waid et patendimaks õiglaselt kõige ettevõtte pealt wõetaks. Üksikud parandused, mis rahaasjanduse komisjoni poolt tehtud, on ka seletuskirjas ära tähendatud, mis Riigikogu liigetele kätte on jagatud. Teen rahaasjanduse komisjoni nimel ettepaneku seda seaduseelnõu I lugemisel wastu wõtta.

Juhataja **K. Wirma**: (Hääletatakse.) Nähtawa enamusega on seadus I lugemisel wastu wõetud.

Päewakord on läbi.

Lõpetan koosoleku.

Koosolek lõpeb kell 6.40 min.

Algkirjale alla kirjutanud:

Riigikogu abiesimees **K. Wirma**.

Abisekretäär **J. Wain**.

